

Grundskolenämnden

Förslag till beslut - Verksamhetsförändring Årbyskolans högstadium

Förslag till beslut

1. Årbyskolans grundskola årskurs 7-9 avvecklas från och med höstterminen 2025.
2. Barn- och utbildningsförvaltningen får i uppdrag att ta fram en plan för genomförandet som presenteras vid grundskolenämndens sammanträde den 11 oktober 2024.

Ärendebeskrivning

Skolan ska enligt skollagen vara likvärdig och alla elever har rätt till utbildning av hög kvalitet. Det innebär att huvudmannen behöver identifiera och kompensera de behov och orsaker som krävs för att ge lika tillgång och kvalitet i sin utbildning. Ett av skolans uppdrag är att kompensera för skillnader i elevers förutsättningar.

Barn- och utbildningsförvaltningen har identifierat att Årbyskolans problematik med låga studieresultat går långt tillbaka i tiden och trots ökade resurser och särskilda insatser minskar gymnasiebehörigheten på Årbyskolan. En lång rad av insatser genomförts av huvudman. Två stora genomlysningar har genomförts 2016 och 2019 där representanter från grundskolans ledning, utvecklingsenheten och kvalitetsenheten har tittat på undervisningskvalitet, pedagogiskt ledarskap hos rektorer, utvecklingsorganisation och elevhälsoteam. Utifrån dessa genomlysningar har sedan flera insatser från grundskolans utvecklingsenhet genomförts för att stötta skolledningen i arbetet med att höja studieresultaten. Utvecklingscoacher, kommunlektorer och utvecklare har i olika insatser funnits på plats under lång tid för att handleda och stötta. Under de senaste åren har olika organisationsformer såsom heltidsmentorer och tvålärareskap implementerats på skolan utan resultat på elevernas kunskapsutveckling.

För att en elev ska vara behörig krävs godkänt betyg i ämnena svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik samt i fem ytterligare ämnen, totalt åtta ämnen. 2021 hade 65 % behörighet till yrkesprogram, 2022 var det 66 % som var behöriga och för 2023 var det 59 % som hade behörighet. I Eskilstuna kommun är genomsnittet 81 % och för riket är det 84 %.

Förvaltningen ser också att frånvalet från Årbyskolan de senaste skolvalen ökar. Betydligt fler vårdnadshavare väljer att söka till annan skola för att barnet ska få en bättre möjlighet att nå gymnasiebehörighet. Skolvalets nuvarande system i Eskilstuna kommun utgår ifrån upptagningsområden. Det innebär att skolor har reserverat ett antal platser till de elever som bor i skolans geografiska upptagningsområde. För 2024 hade Årbyskolan reserverat platser för 171 elever i årskurs 7, av dessa valde 108 vårdnadshavare att önska placering på annan skola. Av dessa fick 91 elever placering på annan skola. För 2023 hade Årbyskolan reserverat 183 platser i årskurs 7, av dessa valde 99 vårdnadshavare att önska placering på annan skola och fick plats.

Majoriteten av de elever som blir kvar på Årbyskolans högstadium är elever som innehar ett flertal av faktorer som försvårar möjligheten att nå gymnasiebehörighet. Det innebär att eleverna som går kvar på Årbyskolans högstadium inte ges rätt förutsättningar för att genomföra sin utbildning samt att huvudmannen inte lyckas med att bedriva en likvärdig skola.

Eskilstuna kommuns resursfördelningsmodell utgår ifrån ett grundbelopp per elev samt strukturersättning. Strukturersättningen baseras på ett index utifrån elevers bakgrund samt ersättning på skolnivå som baseras på läge och storlek som syftar till att stödja skolans kompensatoriska uppdrag och därmed bidra till likvärdiga förutsättningar för högre måluppfyllelse. När frånvalen ökar innebär det svårigheter att anpassa lokaler och personal för den enskilda skolan. Detta leder till ett ökat behov av höjning av elevpeng eller andra tillfälliga ekonomiska tillskott, vilket gör situationen ohållbar.

Statistiska centralbyrån har tagit fram en förklaringsmodell där de tittat på samband mellan gymnasiebehörighet och bakomliggande faktorer gällande gymnasiebehörighet trots kompensatoriska åtgärder. Det är faktorer som kön, vårdnadshavares utbildningsnivå, invandringsår, vårdnadshavares inkomst, erhållande av ekonomiskt bistånd, antal syskon och familjekonstellation. Det innebär att en skola med en koncentration av elever med en svagare socioekonomisk bakgrund/ett flertal faktorer har svårt eller inte kan kompensera för skillnader i elevens förutsättningar, trots mer resurser. Samma elevgrupp i andra sammanhang, utan koncentration av försvårande sociala faktorer i elevgruppen, skulle ges bättre möjligheter att lyckas. Likvärdiga sociala sammanhang behöver finnas på alla skolor.

Årbyskolan är viktig för närområdet och förvaltningen ser att en flytt av högstadiet även kommer att innebära mer utrymme för F-6. Det pågår en upprustning av utomhusmiljön och bullerplank planeras i närtid.

Med denna bakgrund föreslår därför barn- och utbildningsförvaltningen nämnden att avveckla Årbyskolans grundskola årskurs 7–9.

Inför förslaget har rektorer tillsammans med personal på förvaltningskontoret påbörjat en risk- och konsekvensanalys som ska utvecklas vidare i samråd med medarbetare och fackliga parter under processens gång samt en barnkonsekvensanalys. Förhandlingar enligt lag om medbestämmande i arbetslivet (MBL) har genomförts med samtliga berörda fackförbund inför nämndens beslut.

Barn- och utbildningsförvaltningen förslår vidare att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram en plan för genomförandet till nämndens sammanträde den 11 oktober. Förvaltningen bedömer att det finns platser på skolor i närliggande område men återkommer under nämndsammanträdet i oktober med mer detaljer. Enligt forskningsöversikten ”Integration och utbildning” initierad av Vetenskapsrådet framkommer det tydliga råd till kommunen vid avvecklingar. Bland annat att kommunen bör erhålla eleverna kostnadsfria busskort, vilket Eskilstuna kommun gör. Översikten pekar också på vikten av att eleverna förs till olika skolor samt att det är viktigt att eleverna får möjlighet till att göra studiebesök på skolorna. En ytterligare förutsättning för att förändringen ska genomföras framgångsrikt enligt forskningsöversikten, är att föra en dialog med berörd personal. Därför är det viktigt att de fackliga företrädarna samt centrala skyddsombud är en del i arbetet med att ta fram genomförandeplanen. Både medarbetarperspektivet och barnperspektivet är två viktiga utgångspunkter.

Beslutet skickas till:

Akten

BARN- OCH UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Lina Kihlblom
Förvaltningschef

Susanne Englund
Skolchef

Barnkonsekvensanalys

Syfte:

En barnkonsekvensanalys ska göras vid beslut som får långsiktiga effekter för barn och vid beslut av övergripande eller strategisk karaktär. Barnkonsekvensanalysen är ett verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och visa på barnets bästa. I en barnkonsekvensanalys ska barnets rättigheter och barnets röst presenteras, problematiseras och tas ställning till. Principen om barnets bästa ska väga tungt, men det kan finnas situationer då andra intressen väger tyngre och därmed får företräde. När ett enskilt barns bästa eller en grupp barns bästa måste ge vika för andra intressen bör beslutsfattaren redogöra för kompensatoriska insatser.

Bakgrund:

Barn- och utbildningsförvaltningen har identifierat att Årbyskolans problematik med låga studieresultat går långt tillbaka i tiden och trots ökade resurser och särskilda insatser minskar gymnasiebehörigheten på Årbyskolan. En lång rad av insatser har genomförts av huvudman. Två stora genomlysningar har genomförts 2016 och 2019 där representanter från grundskolans ledning, utvecklingsenheten och kvalitetsenheten har tittat på undervisningskvalitet, pedagogiskt ledarskap hos rektorer, utvecklingsorganisation och elevhälsan. Utifrån dessa genomlysningar har sedan flera insatser från grundskolans utvecklingsenhet genomförts för att stötta skolledningen i arbetet med att höja studieresultaten. Utvecklingscoacher, kommunlektorer och utvecklare har i olika insatser funnits på plats under lång tid för att handleda och stötta. Under de senaste åren har skolans ledning arbetat intensivt med att stärka undervisningens kvalitet och särskilt lagt vikt vid tidiga insatser. Man har även implementerat olika organisationsformer såsom heltidsmentorer och tvålärareskap utan resultat på elevernas kunskapsutveckling. Med anledning av ovanstående så föreslår därför förvaltningen att nämnden beslutar om att avveckla Årbyskolans grundskola årskurs 7–9 från och med höstterminen 2025.

2024-05-22

Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde

I skollagens 1 kap. 8 § Likvärdig utbildning står det att alla ska, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i denna lag. Lagtexten är tagen ur läroplanens del gällande skolans värdegrund och uppdrag som berör en likvärdig utbildning samt rättigheter och skyldigheter.

Majoriteten av de elever som fortsätter att vara kvar på Årbyskolans högstadium, utifrån att ett flertal elever söker sig bort från skolan, är elever som innehar ett flertal av faktorer som försvårar möjligheten att nå gymnasiebehörighet.

Forskning visar att eleverna som är kvar på Årbyskolans högstadium skulle ges ökade möjligheter till att lyckas på annan skola på grund av att de hamnar i en annan elevsammansättning.

Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn

Förslaget innebär både för- och nackdelar för barnen, för vissa barn är det bra men inte för alla. Nedan punktats det upp vilka fördelar respektive nackdelar förvaltningen ser.

Fördelar:

- Forskning visar att eleverna på Årbyskolan högstadium skulle ges ökad möjlighet till att lyckas på annan skola.
- God framtid som en F-6 grundskola.
- En lite längre skolväg ger större möjlighet till rörelse vilket kan medföra olika hälsofördelar.
- Forskning visar att i kommuner som fattat liknande beslut har elever fått större möjlighet till nya sociala relationer i klassrummen.
- Vid liknande förändringar visar forskning att elever generellt varit positiva

Nackdelar:

- Kan innebära stress och oro för elever att byta skola. Kan bli extra jobbigt för elever med tidigare hemmarsittarproblematik eller NPF-problematik.
- Elever kan få längre till skolan.
- Det finns en risk att skolpersonal som elever har etablerade och goda relationer med säger upp sig alternativt inte följer med till ny skola.
- Förslaget har ännu inte föräntlets av dialog med elever.
- När högstadiet försvinner kommer även Trygga Unga och Team Fritid att minska sin närvaro på skolan.

2024-05-22

Förvaltningen ser flera fördelar med att avveckla högstadiet på Årbyskolan. Bland annat visar forskning att elever på Årbyskolans skulle kunna lyckas bättre på en annan skola. Att lyckas i skolan medför flera friskfaktorer. Förvaltningen ser också att det skulle innebära mer utrymme för F-6. Flera insatser görs för att rusta upp utemiljön. Att få längre väg till skolan för elever i årskurs 7-9 behöver inte innebära något negativt utan kan medföra olika hälsofördelar om hen väljer att gå alternativt cykla.

Trots att förslaget bedöms vara för barns bästa ur ett generellt och övergripande perspektiv är bedömningen att åtgärder behöver vidtas för att mildra negativa konsekvenser framför allt på kort sikt.

Följande åtgärder föreslås:

För att kompensera för den oro eller stress som vissa elever kan känna för avvecklingen blir det viktigt att ta in dessa barns synpunkter inför genomförandeplanen och att samtidigt arbeta aktivt med trygghet och studiero.

Att elever kan få längre till sina nya skolor kompenseras redan med att elever i Eskilstuna kommun innehar egna busskort.

Om beslutet fattas är det viktigt att barnen är delaktiga i genomförandeplanen och att det presenteras hur barnen kommer att introduceras till sin nya skola både utifrån miljö, nya klasskompisar och eventuellt ny personal. Detta för att säkerställa så att barnen så tidigt som möjligt kan etablera nya trygga kontakter på sin nya skola samt bekanta sig med miljön. Viktigt att för barnens skull från huvudman visa medvetenhet om och hänsyn till mottagande skolors förutsättningar.

Rektor behöver tillsammans med förvaltningen nogsamt följa upp hur Årbyskolan F-6 blir påverkade av att Trygga Unga och Team Fritid försvinner från skolan.

Artikel 6: Alla barn har rätt till liv och utveckling

Elevens betyg samt gymnasiebehörighet är avgörande för rätten till liv och utveckling. Skolverket skriver i en rapport att ”för den elev som lämnar grundskolan med låga eller ofullständiga betyg finns en ökad risk för arbetslöshet, kriminalitet och ett långsiktigt utanförskap”. Vidare menar Skolverket att ”elevens betyg från grundskolan och valet av nationellt program har stor betydelse för om eleven tar gymnasieexamen inom tre år” och ”oavslutade gymnasiestudier ökar risken för att individen senare i livet står utan arbete och blir beroende av försörjningsstöd. Därutöver ökar risken för utanförskap”. Förslaget om att avveckla högstadiet är därför av avgörande betydelse då vi behöver vända den nuvarande utvecklingen för att alla elever i Eskilstuna kommun ska ges möjlighet till att lyckas i skolan som är grunden till liv och utveckling.

2024-05-22

Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad

I detta skede så representerar rektorer och grundskolans ledning barnets åsikter. Syftet med att barnen inte får komma till tals i det här skedet är att inte skapa mer oro än nödvändigt då det ännu inte är beslutat att en avveckling ska ske. Om grundskolenämnden beslutar om att avveckla Årbyskolans högstadium kommer de berörda barnen att involveras i framtagandet av genomförandeplanen som presenteras för nämnden i oktober. I genomförandeplanen kommer det bland annat att presenteras hur valet av ny skola ska genomföras.

Med anledning av att förslaget planeras att genomföras till höstterminen 2025 så kommer det finnas möjlighet att arbeta aktivt med elevgruppen inför genomförandet.

Kompensatoriska åtgärder:

Vid informationen om beslutet till barnen kommer representanter från grundskolans ledning finnas på plats på skolan för att kunna svara på frågor. Skolan kommer också att stärka upp med elevhälsan.

Förvaltningen kommer att se till så att Trygga unga och Team fritid ökar sin närvaro sista veckan innan skolavslutningen.

Skolan planerar även in ett möte med vårdnadshavarna för att delge informationen så att vårdnadshavarna på bästa sätt kan bemöta barnet i hemmet.